

296390 - İşte Yöneticiye Karşı Ezik Durmanın Hükmü

Soru

Ben bir bayan olarak üniversite öğrencisiyim ve helal bir şekilde para kazanmak istiyorum. Bu kazanç yolunda karşılaşılabileceğim tek engelin, birçok insana özellikle işverene karşı boyun eğme ve aşağılık hissidir. Sorum şudur: Allah'tan başkasına boyun eğmek günah değil midir? Bu şekilde kazanılan paran haram olur mu? İşverene ve genel olarak insanlara karşı aşağılanma, boyun eğme ve zilletin giderilmesi için ne yapmam lazımdır? Bu konuda bir kitap önerisi yapmanızda herhangi bir sakınca yoktur, çünkü okumayı seviyorum.

Detaylı cevap

İşlerin ve faaliyetlerin hükmünde asıl olan, helal ve caiz olmasıdır ve onlardan herhangi biri günah olmaz; ancak haram olduğuna dair bir delil varsa olur hüküm değişir.

İbn Teymiyye Rahimehullah şöyle demiştir: Kulların söz ve eylem davranışları iki türdür: Dini icra etmek için gerekli ibadetler ve dünyevi ihtiyaçlarını karşılamak için ihtiyaç duydukları adetlerdir. Şeriatın temellerini gözden geçirdiğimizde Allah'ın emrettiği veya sevdiği ibadetler, ancak şeriat bunu emrettiğinde meşru olur.

Adetlerde genel hüküm mübah olmasıdır. Adetlerden sadece haram olanlar yasaklanır; aksi takdirde şu ayetin kapsamına gireriz " De ki: "Allah'ın size rızık olarak indirdiği şeylerden bir kısmını helâl bir kısmını haram saymanıza ne demeli?" De ki: "Buna Allah mı izin verdi yoksa Allah adına hüküm mü uyduruyorsunuz?" (Yunus 59)

Bu nedenle Allah, dinde Allah'ın izin vermediği şeyleri serbest bırakan müşrikleri kınamıştır... Muhakkak ki bu, çok faydalı ve büyük bir kuraldır." 'Mecmuul Fetava/29-16-18'

Aşağılık duygusu ile ilgili hissettiklerinize gelecek olursak, insanların genellikle birbirlerine karşı olan davranışlarında karşılaştıkları dört durumla değerlendirilir:

Birincisi, Alçakgönüllülük:

Müslümanlar için alçakgönüllülük genel olarak meşru olup şeriat bunu teşvik eder. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse, (bilin ki) Allah onların yerine öyle bir topluluk getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler. Onlar mü'minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı güçlü ve onurludurlar. Allah yolunda cihad ederler. (Bu yolda) hiçbir kınayıcının kınamasından da korkmazlar. İşte bu, Allah'ın bir lütfudur. Onu dilediğine verir. Allah, lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir." (Maide/54).

Alçakgönüllülük ve yumuşaklık, merhamet ve davranışlarda kolaylık sağlamak ve kendini üstün görmeme ve kibirli olmamaktır. Allah (azze ve celle) şöyle buyurmuştur: " Muhammed, Allah'ın Resulüdür. Onunla beraber olanlar, inkârcılara karşı çetin, birbirlerine karşı da merhametlidirler." (Fetih/29).

Abdullah b. Mes'ud -radiyallahu anh'den rivayet olunan bir hadiste Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: "Cehennem ateşine kimin haram kılındığını yahut ateşin kime haram kılındığını haber vereyim mi? (Cana) yakın, ağır başlı, yumuşak huylu, kolayca iş gören kimselere haram kılınmıştır. (Tirmizi/2488) ve dedi ki: "Bu güzel bir hadistir, garip bir hadistir. Elbani şahitleriyle sahih demiştir 2/611"

İkincisi, Korku:

İşçinin işvereninden işten çıkarılacağı veya maaşından kesinti yapılacağı korkusu söz konusudur. Bu tür korku insanların elinden olan güç nedeniyle duyulan korkudur. Bu korku haram veya masiyet olan bir korku değildir. ancak Allah'a tam anlamıyla tevekkül etme konusunda bir eksiklidir.

Üçüncüsü, Utanma:

İnsanlarla etkileşimde utanma, imanın bir parçasıdır. Abdullah İbn Ömer'in naklettiği bir hadise göre, Nebi s.a.v bir gün Ensar'dan bir adamın kardeşini hayâ konusunda nasihat ettiğini görmüş ve "Onu bırak, çünkü hayâ imandandır" buyurmuştur. (Buhari, 24; Müslim, 36)

Dördüncüsü, İtaat:

İşverenle yapılan sözleşmede belirlenen işlerde itaat etmek zorunludur. Allah (azze ve celle) şöyle buyurur: "Ey iman edenler! Ahitlerinizi yerine getirin." (Maide, 1) Ancak işin yararına uygun olup fakat sözleşmeye dahil olmayan işlerde itaat, işçiye zarar vermediği takdirde yapılması, doğrudur.

Cabir İbn Abdullah'ın naklettiği bir hadise göre, Peygamber Efendimiz şöyle demiştir: "Sattığında, satın aldığında ve hakkını talep ettiğinde müsamahakar davranan kişiye Allah merhamet etsin". (Buhari, 2076)

İmam İbn Hacer şöyle der: "Bu hadis, muamelelerde yumuşaklığı teşvik eder ve güzel ahlaklı olmayı ve tartışmaktan uzak durmaya teşvik eder"

Sonuç olarak bir Müslüman, işverenine veya insanlara bu şekilde davranırsa, o zaman selamettedir ve mükafat alır. Ancak şu şartla: Bu ahlakın; haram işlere karşı sessizlik, onay, yardım veya işbirliğine neden olmaması gerekir.

Yüce Allah şöyle dedi: "İyilik ve takva (Allah'a karşı gelmekten sakınma) üzere yardımlaşın. Ama günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının. Çünkü Allah'ın cezası çok şiddetlidir." (Maide 2)

Haramlar; alçakgönüllülük, utanma ve itaat gibi erdemlerin uygulanması için bir alan değildir.

Hz. Ali'nin naklettiği bir hadise göre, Peygamber Efendimiz şöyle demiştir: " Masiyet/günah konusunda kula itaat yoktur. İtaat ancak makul ve meşru olan emirler hakkındadır" buyurdu.!" (Buhari 7257, Müslim 1840) Ahmed, el-Müsned, 2/318 rivayetinde ise "Allah'a isyanında hiçbir insana itaat yoktur"

Ayrıca, işverenin korkusu, haram işlerin işlenmesi için bir mazeret değildir. Tam tersine onun görevi, gücü ve menfaati ölçüsünde kötülüğe karşı çıkmaktır. Resulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: Sizden kim bir kötülük görürse, onu eliyle değiştirsin. Şayet eliyle değiştirmeye gücü yetmezse, diliyle değiştirsin. Diliyle değiştirmeye de gücü yetmezse, kalbiyle buğzetsin, bu imanın en zayıf derecesidir." (Müslim, 49)

Ayrıca, bu davranışlar arasında karıştırılmaması gereken bir nokta vardır, o da: Kendisine zulmedilmesine izin vermemek. Çünkü bir müminin kendisini alçaltmasına izin vermesi, müminin özelliklerinden değildir. İbrahim en-Nehai şöyle dedi: "Selefi Salihin, kendilerine hakaret edilmesini kerih görürlerdi; ancak böyle bir durum olursa affederlerdi." Bu, Buhari'nin Sahihinde geçmektedir. (Fethü'l-Bari, 5/99)

Sonuç olarak, eğer helal bir iş yapıyor, günaha yardım etmiyor veya onu kabul etmiyorsanız ve kendinizi alçaltmıyorsanız, çalışmanızda bir sakınca yoktur. İşverene karşı duyduğunuz eziklik hissi, şeytanın vesvesesinden kaynaklanabilir ve bu da sizi faydalı olan işlerden alıkoyabilir. Aksine, Allah'a güvenin ve sizin için faydalı olan helal işlere yönelin.

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurdu: " **“Kuvvetli mü’min, (Allah katında) zayıf mü’minden daha hayırlı ve daha sevimlidir. (Bununla beraber) her ikisinde de hayır vardır. Sen, sana yararlı olan şeyi elde etmeye çalış. Allah’dan yardım dile ve asla acziyet gösterme.** (Müslim, 2664)

Şayet aşırı utangaçlık konusunda sorun yaşıyorsanız, Şeyh Muhammed İsmail el-Mukaddem'in "[Hayâ Fıkhî](#)" adlı kitabını okumanızı tavsiye ederiz.

En iyisini Allah bilir.